

Policy brief - Makera-hanke 568/03.01.02/2017, 1.7.2018 - 31.8.2022

Umpeenpanokäytännöt suomalaisissa lypsykarjoissa Dry cow management in Finnish dairy herds

TAUSTA:

Utaretulehdus on lypsylehmien yleisin sairaus ja yleisin syy antibioottilääkityksille lypsykarjoissa. Umpikausi on lypsylehmän tulevan terveyden ja optimaalisen maidontuotannon kannalta kriittisen tärkeä tuotantokierron vaihe. Heti umpeutuksen jälkeen ja juuri ennen poikimista lehmät ovat erittäin alttiita uusille utaretulehduksille. Umpeutusvaihe on toisaalta otollinen aika lääkittää jo olemassa olevia, piileviä utaretulehduksia. Tämän vuoksi umpihoito antibioottia sisältävillä, utareen sisäisesti annettavilla lääkkeillä lypsykauden lopuksi on tehokas ja yleinen keino vähentää utaretulehduksen esiintyvyyttä. Suuressa osassa maailmaa antibioottisilla umpihoidoilla lääkitään rutiininomaisesti karjan kaikki lehmät. Maailmanlaajuisen antibiootiresistenssiongelman myötä on tarve vähentää antibioottien käyttöä kotieläintuotannossa. Vain piilevää utaretulehdusta sairastaville lehmille valikoiden annettu umpihoito vähentää antibioottien käyttöä lypsykarjoissa ja on siten kiistatta vastuullisempi toimintatapa kuin kaikkien lehmien lääkitseminen.

TAVOITTEET:

Tutkimus kartoitti suomalaisten lypsykarjatilojen umpeenpanokäytäntöjä ja umpeutukseen liittyviä riskitekijöitä, jotka altistavat utareterveysongelmille ja alentuneelle maidontuotannolle umpikauden jälkeen. Tutkimus vertaili eri lääkityskäytäntöjen taloudellisuutta. Kliinisellä kenttätutkimuksella selvitettiin, miten antibioottien käyttö umpeenpanon yhteydessä vaikuttaa piilevien utaretulehdusten paranemiseen ja uusien utaretulehdusten esiintymiseen.

KESKEISET TULOKSET JA TOIMINTASUOSITUKSET:

Tämä hanke on ensimmäinen umpihoitotutkimus, joka on tehty valikoivaa umpihoitokäytäntöä jo pitkään toteuttaneessa maassa. Tulosten julkaisemisella välittyy ulkomaille tieto suomalaisen maidontuotannon vastuullisuudesta, osaamisesta ja laadusta. Lukuisat maat sekä Euroopassa että Euroopan ulkopuolella pyrkivät vähentämään antibioottien käyttöä kotieläintuotannossa, ja hankkeen tulokset toimivat kannustavana esimerkkinä näille kansainvälisille pyrkimyksille.

Suomalaisissa lypsykarjoissa käytetään antibioottisia umpihoitoja valikoiden. Suurin osa karjoista lääkitsee korkeintaan kolmanneksen lehmistä, ja keskimäärin lehmistä hoidetaan 21 %. Tulosten perusteella hyvä utareterveys ja hyvä maidon vuosittainen keskituotos voidaan lypsykarjassa saavuttaa varsin maltillisella lääkittyjen lehmien osuudella. Umpihoitokäytäntöjen taloudellinen vertailu osoitti, että valikoiva umpihoito on taloudellisesti kilpailukykyinen käytäntö varsinkin karjoissa, joissa on hyvä utareterveys.

Umpeenpanohoito on tehokas keino torjua utaretulehduksia. Piilevää utaretulehdusta todennäköisesti sairastavan lehmän lääkitsemättä jättäminen vaikuttaa haitallisesti sen myöhempään maitotuotokseen ja utareterveyteen, mikä korostaa hoidettavien lehmien tarkan valinnan merkitystä. Utaretulehduksen ennaltaehkäisy ja terveiden neljännessen suojaaminen uusilta infektioilta on tärkeää. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi käyttämällä ei-antibioottisia vedinkanavan suojaavalmisteita.

Utareterveys sekä maidontuotantomäärä vaihtelevat suuresti suomalaisissa lypsykarjoissa, mistä syystä umpeenpanokäytäntöjä koskevat ohjeet tulisi laatia tilakohtaisesti. Umpeenpanohoitojen tarpeellisuutta pitäisi tarkastella ja päivittää säännöllisesti tilan utareterveystilanne huomioiden.